

Nekalá soutěž

- pojem
- generální klauzule nekalé soutěže
- právní ochrana (subjekty, nároky)
- nová úprava (podle NOZ)

15. 10. 2012

Současná právní úprava

Hospodářská soutěž

soukromoprávní úprava

veřejnoprávní úprava

obchodní zákoník

Nekalá soutěž

**zák. o ochraně hospodářské soutěže
č. 143/2001 Sb.**

Ochrana hospodářské soutěže

proti jejímu narušení, k němuž může dojít:

- **dohodami narušujícími soutěž (kartely) // zákaz**
- **zneužitím dominantního postavení // zákaz**
- **spojováním soutěžitelů // kontrola**

**Budoucí právní úprava
od r. 2014**

Hospodářská soutěž

soukromoprávní úprava

Nový občanský zákoník

§ 2976 - 2990

Nekalá soutěž

veřejnoprávní úprava

**zák. o ochraně hospodářské soutěže
č. 143/2001 Sb.**

Ochrana hospodářské soutěže

proti jejímu narušení, k němuž může dojít:

- **dohodami narušujícími soutěž (kartely)**
- **zneužitím dominantního postavení**
- **spojováním soutěžitelů**

Mezinárodní úprava, která se dotýká oblasti **hospodářské soutěže**, resp. soutěže nekalé, a která je pro naši republiku závazná, a to zejména:

- **Pařížská unijní úmluva** na ochranu průmyslového vlastnictví z roku **1883**,

- **Madridská dohoda** o mezinárodním zápisu obchodních a továrních známek z r. **1891**,

- **Madridská dohoda** o potlačování falešných nebo klamavých údajů o původu výrobků z r. **1891**

- **Lisabonská dohoda** o ochraně označení původu a jeho mezinárodním zápisu.

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví z r. 1883

článek 10bis (2):

Nekalou soutěží

je každá soutěžní činnost, která odporuje poctivým zvyklostem v průmyslu nebo v obchodě.

článek 10bis (3):

Zejména **musí být zakázány:**

1. jakékoliv činy, které by mohly jakkoli způsobit záměnu s podnikem, výrobky nebo s průmyslovou nebo obchodní činností soutěžitele;
2. falešné údaje při provozování obchodu, které by mohly poškodit dobrou pověst podniku, výrobků nebo průmyslové nebo obchodní činnosti soutěžitele;
3. údaje nebo tvrzení, jejichž užívání při provozu obchodu by bylo s to uvádět veřejnost v omyl o vlastnosti, způsobu výroby, charakteristice, způsobilosti k použití nebo o množství zboží.”

článek 10ter (1):

Unijní země se zavazují, že zajistí příslušníkům ostatních unijních zemí **vhodné zákonné prostředky k účinnému potlačování** veškerých činů uvedených v člancích 9, 10 a 10bis.

článek 10ter (2):

Zavazují se dále, že učiní opatření, aby **svazům a sdružením**, které zastupují zúčastněné průmyslníky, výrobce nebo obchodníky... bylo - pokud jde o potlačování činů uvedených v člancích 9, 10 a 10bis - **dovoleno zakročovat** u soudů nebo u správních úřadů...

Obchodní zákoník
zák. č. 513/1991 Sb. v platném znění

vychází z Pařížské úmluvy a ze zákona proti nekalé soutěži, který přijal tzv. smíšený kazuistický systém se subsidiárním použitím generální klauzule.

§ 44 odst. 1 (= generální klauzule):

Nekalou soutěží je

Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži *nebo v hospodářském styku*, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům *nebo dalším zákazníkům*.

Nekalá soutěž se zakazuje.

§ 45 - 52: speciální skutkové podstaty,
například:

klamavá reklama, § 45

klamavé označení zboží a služeb, § 46

podplácení, § 49

zlehčování, § 50

porušení obchodního tajemství § 51

§ 53 – 54 : Právní prostředky ochrany

Zabraňovací funkce :

aby se zdržel takového jednání

aby odstranil závadný stav

Náhradová funkce :

přiměřené zadostiučinění

náhradu škody

vydání bezdůvodného obohacení

§ 55: Smlouva, její část nebo její jednotlivé ustanovení, při jejímž uzavření byl porušen zákaz nekalé soutěže, je od počátku **neplatná**.

§ 2976 odst. 1 Základní ustanovení (generální klauzule)

Kdo se dostane **v hospodářském styku**
do **rozporu s dobrými mravy soutěže**
jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům
nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže.
Nekalá soutěž se zakazuje.

Speciální skutkové podstaty :

- § 2977 klamavá reklama
- 2978 klamavé označení zboží nebo služby
- 2980 srovnávací reklama
- 2981 vyvolání nebezpečí záměny
- 2982 parazitování na pověsti
- 2983 podplácení
- 2984 zlehčování
- 2985 porušení obchodního tajemství
- 2986 dotěrné obtěžování
- 2987 ohrožení zdraví nebo životního prostředí

Právní prostředky ochrany (§ 2988 - 2989)

zdržet se takového jednání

přiměřené zadostiučinění

odstranit závadný stav

náhrada škody

vydání bezdůvodného obohacení

Subjekty v nekalé soutěži – současná úprava

SOUTĚŽITEL

kdokoli, kdo se účastní hospodářské soutěže, tj. podnikatel a ostatní subjekty (fyzické a právnické osoby) - **§ 41 obch.zák.** (= rozvíjení soutěžní činnosti v zájmu dosažení hospodářského prospěchu); např. i příslušníci svobodných povolání (advokáti, notáři, daňoví poradci, lékaři), znalci, tlumočníci, rozhodci, auditoři, stát, samosprávné územní jednotky, veřejnoprávní instituce, kulturní instituce, nadace ...

podnikatelské (hospod.) prvky v činnosti soutěžitele vůbec nejsou rozhodující, ani jejich intenzita (trvale, občas, příležitostně)

SPOTŘEBITEL

fyzická osoba, která nespĺňuje podmínky stanovené v § 41 obch.zák., tj. nejedná při uzavírání a plnění smlouvy v rámci své obch. nebo jiné podnikat. činnosti, tj. osoba odlišná od soutěžitele (**§ 52 a násl. obč. zák.**)

Směrnice o NOP:

spotřebitel = **fyzická osoba**, jež v obchodních praktikách spadajících do oblasti působnosti této směrnice jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího svobodného povolání

Jiné osoby

jakékoliv osoby, jejichž práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena

např. neoprávněné užití osobnostních atributů (podoba, jméno) k soutěžním účelům – v reklamě apod.

Subjekty v nekalé soutěži – budoucí úprava

SOUTĚŽITEL

kdokoli, kdo se účastní hospodářské soutěže,
tj. podnikatel a ostatní subjekty (fyzické a právnické osoby) – **§ 2972 NOZ**

(= při soutěžní činnosti a při sdružování k výkonu soutěžní činnosti);
např. i příslušníci svobodných povolání (advokáti, notáři, daňoví
poradci, lékaři), znalci, tlumočníci, rozhodci, auditori, stát, samosprávné
územní jednotky, veřejnoprávní instituce, kulturní instituce, nadace ...

ZÁKAZNÍK

fyzická nebo právnická osoba, která nesplňuje podmínky stanovené
v **§ 2972**

tj. osoba odlišná od soutěžitele = „slabší strana“

(= vždy osoba, která vůči podnikateli v hospod. styku vystupuje mimo
souvislost s vlastním podnikáním) - **§ 433**

SPOTŘEBITEL

člověk, který nesplňuje podmínky stanovené v **§ 2972**,

(= mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného
výkonu povolání uzavírá smlouvy s podnikatelem nebo s ním jinak jedná),

tj. osoba odlišná od soutěžitele (**§ 419**) = „slabší strana“ - **§ 433**

Jiné osoby

jakékoliv osoby, jejichž práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena

např. neoprávněné užití osobnostních atributů (podoba, jméno) k soutěžním
účelům – v reklamě apod.

Rušiteli mohou být soutěžitelé a jiné osoby.

a) Soutěžitelé jednající nekalosoutěžně

Soutěžitel = podnikatel i ostatní subjekty, které se účastní hospodářské soutěže

(§ 41 obch. zák. X § 2972 NOZ)

v pozicích přímých, event. nepřímých konkurentů vystupují nejčastěji právě podnikatelé

b) Jiné osoby jednající nekalosoutěžně

Zejména osoby uvedené v konkrétních skutkových podstatách,

např. v § 49 obch. zák. x § 2983 NOZ (podplácení) = „osoba, která je členem statutárního nebo jiného orgánu soutěžitele“, „osoba, která je v pracovním poměru k soutěžiteli“ apod.

Oprávněné osoby

- = osoby, jejichž práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena (§ 53 obch. zák.)
x
osoba, jejíž právo bylo nekalou soutěží porušeno nebo ohroženo § 2988 NOZ) a
- = právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů (§ 54 obch. zák.)
x
právnická osoba oprávněná hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků (§ 2989 odst. 1 NOZ).

Nutno vykládat v souvislosti s generální klauzulí nekalé soutěže:

- a) dotčení **soutěžitelé**,
- b) dotčení **spotřebitelé**,
- c) dotčení **zákazníci**,
- c) **jiné osoby** dotčené nekalou soutěží a
- d) **právnické osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů/zákazníků**

Generální klauzule nekalé soutěže

Generální klauzule v soutěžním právu (v širším slova smyslu):

nelze předem v zákoně vyjmenovat všechny konkrétní typy narušení hospodářské soutěže

Metoda vymezení generální klauzule a příkladného výčtu zvláštních skutkových podstat:

- v nekalé soutěži
- v kartelovém právu

Generální klauzule nekalé soutěže je

obecné vymezení pojmových znaků nekalé soutěže v zákoně

(tj. obecné skutkové podstaty nekalé soutěže),

které umožňuje posoudit, zda určité jednání je či není nekalou soutěží.

Generální klauzule zahrnuje tři podstatné obecné podmínky (znaky):

- *jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku,*
- *které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a*
- *je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům.*

Určité soutěžní jednání **kumulativně splňuje všechny tři obecné podmínky,**
= nekalá soutěž (zákaz)

K jednotlivým podmínkám generální klauzule

1.podmínka: jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku

- předpokládá existenci nejméně dvou **soupeřících subjektů – soutěžitelů** (dříve jen podnikatelů)
- tím i existenci **soutěžní situace** (dříve soutěžního vztahu)
- **soutěžní orientace** jednání (dříve soutěžní záměr nebo účel), tj. že soutěžitel je orientován určitým směrem, který však nutně nemusí odpovídat jeho vědomému záměru ohledně cíle a účelu jeho jednání

Negativní vymezení

= není-li jednající veden soutěžním záměrem, tj. není soutěžně orientován – například:

- soutěžení v rámci 1 právního subjektu
- soutěžení ve vědě a umění
- sportovní soutěže
- politické soutěžení
- spotřebitelské testy, články, reportáže v TV, politické diskuse, rozhovory s odborníky

2. podmínka: **rozpor s dobrými mravy soutěže**

Úprava nekalé soutěže má zajišťovat čistotu, slušnost soutěžních postupů.

Rozpor s dobrými mravy soutěže

jsou-li narušeny principy výkonové soutěže (tj. soutěže, v níž se náskok oproti Konkurentům získává kvalitou výrobků, lepšími službami, nižšími cenami, nápaditější reklamou); i taková jednání, která se nezdají zvláště nebezpečná v konkrétním jednom případě, avšak mohla by vést k napodobení nežádoucího chování a stupňování jeho intenzity („zdivočení soutěžních mravů”).

Postačuje, když se jednající ocitne **objektivně** v nesouladu se soutěžními principy, nemusí jít o zavinění (úmysl nebo nedbalost).

Rozhodnutí o rozporu s d.m.s. rozhoduje vždy jen soud – **otázka ryze právní**, nikoli skutková, kterou by mohli posuzovat znalci.

Soudce věc posuzuje vždy jen z pohledu objektivního (nikoli ze svého pohledu).

3. podmínka: **způsobilost přivodit újmu** jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům

Soutěžitel musí mít alespoň tolik svobody, aby mohl dosahovat hospod. prospěch, ale jeho soutěžní činnost nemůže být na újmu ostatním.

Pouhé způsobení (příp. možnost způsobení) újmy jinému ještě nevypovídá o nekalém charakteru soutěžního jednání, tj. o protiprávním jednání. Nestačí ani sama orientace na soutěžní úspěch jednoho (a soutěžní porážku jiného), důležité jsou **metody**, jimiž má být tohoto cíle dosaženo.

V hospodářském soutěžním boji se **neuplatní** starořímská zásada „**neminem laedere**“ (neškodit nikomu); požadavek fair soutěž. boje lze formulovat jako „škodit druhým jen právem dovolenými metodami“ (nevylučuje to určitou dávku soutěžní agresivity, soutěžní lstivosti).

Újmou se rozumí **újma v širším smyslu**, tj.

- materiální újma (hmotná škoda) i
- nemateriální (např. poškozování dobré pověsti, zásah do firmy, poruš. práva na soukr.)

Není nutné dokazovat vznik újmy, ani její rozsah – jednání má být „způsobilé přivodit újmu“. **Rozsah újmy**, která musí z určitého jednání alespoň hrozit, není blíže obch.zák.určen (značný, podstatná), proto postačí i hrozba vzniku újmy nepřilíš rozsáhlé.
V rozhodovací praxi: újma (hrozící nebo skutečná) v nepatrném, zanedbatelném rozsahu není vlastně újmou. (gen. klauzule v německém UWG)

§ 2976 odst. 1 NOZ (generální klauzule)

Kdo se dostane **v hospodářském styku**
do rozporu s dobrými mravy soutěže
jednáním způsobilým přivodit újmu jiným
soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže.

Nekalá soutěž se zakazuje.

Funkce generální klauzule v úpravě nekalé soutěže

Ustanovení § 45 a násl. k § 44 odst. 1:

nejde o poměr speciálních ustanovení k obecnému, ale pouze o upřesnění a rozvedení základního ustanovení pro některá nekalosoutěžní jednání.

2) Výčet zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže - demonstrativní, proto i **skutkové podstaty výslovně v zákoně neuvedené (nepojmenované) - postačí pouze naplnění všech znaků generální klauzule.**

Jde o tzv. **samostatné použití** generální klauzule, při němž má velký význam výklad práva, zejména soudní judikatura.

Generální klauzuli nekalé soutěže se tradičně přisuzuje **prvořadá a nenahraditelná funkce**.

Určité soutěžní jednání naplňuje současně všechny obecné podmínky generální klauzule (**§ 44 odst. 1**) = vždy jednání nekalosoutěžní a zakázané.

Příp. se lze dále zabývat zkoumáním speciálních podmínek v konkrétních skutkových podstatách nekalé soutěže.

Nesplněna některá ze tří obecných podmínek generální klauzule nekalé soutěže, nejde o nekalou soutěž (není nutno zkoumat dále).

Nepojmenované nekalosoutěžní delikty

Soutěžní jednání, která naplňují všechny obecné podmínky uvedené v generální klauzuli = vždy nekalá soutěž.

Teorie je označuje jako **tzv. nepojmenované nekalosoutěžní delikty** (příp. soudcovské skutkové podstaty - P. H.) = případy nekalé soutěže, které soudy podřazovaly a *podřazují pouze pod generální klauzuli nekalé soutěže* (soutěžněprávní judikatura - větší díl případů).

Právní teorie roztřídila vydaná soudní rozhodnutí k nekalé soutěži do několika charakteristických skupin - vytváření **nových** dílčích skutkových podstat nekalé soutěže, různé „soubory“ typických jednání.

V hospodářské soutěži lze zjistit několik typizovaných jednání, která jsou v rozporu s dobrými mravy soutěže (tzv. „**soudcovské skutkové podstaty**“).

Ochrana proti nekalé soutěži

Právní

soukromoprávní

podle občanského zákoníku

- § 5 (předběžný zákaz zásahů)
- § 6 (svépomoc)
- § 418 (nutná obrana)

podle obchodního zákoníku

- § 53 až 55

veřejnoprávní

podle trestního zákoníku

- § 248 (nekalá soutěž)

podle zvláštních zákonů

např. podle zák. o regulaci reklamy, zák. o ochraně spotřebitele, zák. o ochranných známkách

Mimoprávní

etická

podle etických kodexů

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži - subjekty

(podle obch. zák.)

Aktivně legitimované subjekty

soutěžitel

spotřebitel

další zákazníci

jiná osoba

právnícká osoba
oprávněná hájit zájmy
soutěžitelů nebo
spotřebitelů

rušitel

Pasivně legitimované subjekty

Ochrana proti nekalé soutěži – nároky soutěžitele

§ 53 obch. zák.

Dotčený soutěžitel (žalobce)
se může domáhat u soudu,

Žalobní nároky soutěžitele:

aby rušitel

ve **všech** případech nekalé soutěže :

zdržel se protiprávního jednání

na zdržení se
protiprávního jednání
(žaloba záporní – negatorní)

odstranil vzniklý
závadný stav

na odstranění
protiprávního stavu
(žaloba odstraňovací – restituční)

vydal to, čím se obohatil
na jeho úkor

na vydání
bezdůvodného obohacení

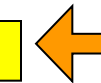
poskytl mu určitou
satisfakci za újmu

na přiměřené
zadostiučinění
(žaloba satisfakční)

nahradil mu vzniklou škodu

na náhradu škody

§ 155 odst.4 o. s. ř.

může navrhnout soudu,

aby bylo přiznáno právo
uveřejnit rozsudek

soud může v rozsudku přiznat právo
uveřejnit rozsudek na náklady účastníka,
který v řízení neuspěl

Ochrana proti nekalé soutěži – nároky spotřebitele

§ 53 obch. zák.

Dotčený spotřebitel (žalobce)
se může domáhat u soudu,

Žalobní nároky spotřebitele:

aby rušitel

ve **všech** případech nekalé soutěže, jimiž může být dotčen,
tj. kromě např. podplácení, zlehčování, porušení obchod.tajemství

zdržel se protiprávního jednání

na zdržení se
protiprávního jednání
(žaloba záporní – negatorní)

odstranil vzniklý
závadný stav

na odstranění
protiprávního stavu
(žaloba odstraňovací – restituční)

vydal to, čím se obohatil
na jeho úkor

na vydání
bezdůvodného obohacení

poskytl mu určitou
satisfakci za újmu

na přiměřené
zadostiučinění
(žaloba satisfakční)

nahradil mu vzniklou škodu

na náhradu škody

§ 155 odst.4 o. s. ř.

může navrhnout soudu,

aby bylo přiznáno právo
uveřejnit rozsudek

soud může v rozsudku přiznat právo
uveřejnit rozsudek na náklady účastníka,
který v řízení neuspěl

Ochrana proti nekalé soutěži – nároky právnických osob

§ 54 odst. 1 obch. zák.

Právnické osoby, které hájí zájmy dotčených soutěžitelů/spotřebitelů

(žalobkyně) se mohou domáhat u soudu,

Žalobní nároky právnických osob:

aby rušitel

v případech nekalé soutěže podle **gener. klauzule**, podle § 45 - 47 a § 52 obch.zák.

zdržel se protiprávního jednání

na zdržení se protiprávního jednání (žaloba záporní – negatorní)

odstranil vzniklý závadný stav

na odstranění protiprávního stavu (žaloba odstraňovací – restituční)

mohou navrhnout soudu,

§ 155 odst.4 o. s. ř.

aby bylo přiznáno právo uveřejnit rozsudek

soud může v rozsudku přiznat právo **uveřejnit rozsudek** na náklady účastníka, který v řízení neuspěl

Ochrana proti nekalé soutěži – spotřebitel (převrácení důkazního břemene)

§ 54 odst. 2 obch. zák.

Pokud se dotčený spotřebitel (žalobce) domáhá u soudu,

I. aby rušitel

v případech nekalé soutěže podle **gener. klauzule**,
podle § 45 - 47 a § 52 obch.zák.

zdržel se protiprávního jednání
odstranil vzniklý závadný stav

musí vždy žalovaný, tj.
rušitel prokázat,
že se jednání
nekalé soutěže
nedopustil
(obrácené důkazní břemeno)

II. aby rušitel

v případech nekalé soutěže podle **gener. klauzule**,
podle § 45 - 47 a § 52 obch.zák.

nahradil mu vzniklou
škodu

poskytl mu přiměřené
zadostiučinění
(za újmu)

vydal to, čím se obohatil
na jeho úkor

musí vždy žalovaný, tj.
rušitel prokázat,
že se jednání
nekalé soutěže
nedopustil
(obrácené důkazní břemeno)

ale žalobce, tj. **dotčený
spotřebitel**
musí vždy **prokázat**

výši způsobené
škody

závažnost a
rozsah újmy

povahu a rozsah
bezdůvodného
obohacení